

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

LETNIK XXIII

NOVO MESTO, SEPTEMBER 1986

ŠTEVILKA 6

Drevesa umirajo

Rezultati popisa umiranja gozdov v novomeškem gozdnogospodarskem območju

Redno spremljanje zdravstvenega stanja gozdov, vse pogostejši pojavi različnih škodljivcev gozdnega drevja, vidni pojavi škode v gozdovih okrog nekaterih industrijskih središč v Sloveniji ter splošno spoznanje o slabem zdravstvenem stanju gozdov v Srednji Evropi zaradi onesnaženja zraka, je bilo resno opozorilo celotni družbeni skupnosti, da je potrebna temeljita analiza razmer v gozdovih.

V lanskem juliju in avgustu je bil na področju vse Slovenije izveden popis umiranja gozdov. V območju je bilo na osnovi metodologije inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, ki pomeni izpopolnjeno metodo v primerjavi z že uporabljenimi v Evropi, ugotovljeno zdravstveno stanje dreves v območju na skupno 102 stojiščih. Stojišča so bila v predelih, kjer so bile že opazne večje poškodbe (področje roškega masiva, Brezova reber, Radoha, Mirna gora), postavljena v kvadratni mreži 2 x 2 kilometra, v ostalih gozdarskih enotah (pretežno zasebni sektor) pa v mreži 4 x 4 kilometre. V popis je bilo zajetih 2087 dreves. Statistični izračuni potrjujejo, da je bil vzorec toliko reprezentativen, da na osnovi rezultatov popisa lahko sklepamo o splošnem zdravstvenem stanju gozdov.

Kaj je pokazal popis umiranja gozdov v območju? Iz priložene tabele je razvidno, da je v območju 53,3 odst. dreves (gozdov) še zdravih (neogroženih), 36,5 odst. malo ogroženih, 3,8 odst. ogroženih, 3,4 odst. zelo ogroženih in 3,0 odst. v propadanju.

Tabela: Stopnja ogroženosti dreves v območju

Med drevesnimi vrstami je najbolj prizadeta jelka, katere je še samo 19,1 odst. zdrave (neogrožene), nato sledi smreka, katere je še 21,8 odst. neogrožene. Ostali iglavci so v glavnem neogroženi, zdravstveno stanje listavcev pa je bolj rezultat sekundarnih škodljivcev in ostalih boleznih (kostanjev rak, holandska brestova bolezen), kot pa onesnaženja zraka.

Zelo zaskrbljujoče je stanje jelke, saj je v kategorijah ogroženih, zelo ogroženih in sestojev v propadanju, s katerimi ni možno več normalno gospodariti, kar 56,4 odst. vse jelke. Zadovoljivejša je stanje smreke, saj spada v kategorijo neogroženih in malo ogroženih sestojev 81 odst. te drevesne vrste.

Glede na področje so najbolj ogroženi gozdovi roškega masiva, kjer je delež jelke največji, smreke v nižinskem delu območja, brez izrazite lokacije, in strnjeni kostanjevi sestoji na področju Bele krajine.

Kje so vzroki umiranja gozdov? Dosedanje analize in poznavanje pojava kažejo, da je najhujši povzročitelj onesnažen zrak (kislilni dež). Analiza vsebnosti žveplovega dioksida v enoletnih in dvoletnih iglicah uvršča območje v prvi (zelo nizka vsebnost) in v drugi (nizka vsebnost) razred z ozirom na koncentracijo. Raziskovanje

zraka v Sloveniji na osnovi prisotnosti lišajev pa kaže, da je koncentracija žveplovega dioksida v zraku nad območjem taka, da že vpliva na rast in slabše uspevanje nekaterih drevesnih vrst. Trenutno še ne razpolagamo s podatki »bilance« emisije onesnaževanja zraka v območju in bi bilo zato vsako sklepanje o konkretnih povzročiteljih onesnaževanja zraka preuranjeno.

(prikaz)

Nedvomno smo na proces umiranja gozdov vplivali tudi gozdarji sami. Ti vplivi se kažejo predvsem v premajhnem upoštevanju naravnih zakonitosti razvoja gozda, v preveliki meri »industrializacije« nekaterih faz proizvodnje (spravilo, gradnja cest in vlak), pa tudi v zanemarjanju preventivnih ukrepov za preprečevanje najrazličnejših boleznih gozdnega drevja.

In kakšne bodo posledice ugotovljenega stanja?

Najbolj ogrožena drevesna vrsta, jelka, predstavlja z bukvijo najmočnejši proizvodni potencial gozdnega gospodarstva. Delež jelke predstavlja 7 odst. celotne zaloge gozdov v območju. Ogroženih, zelo ogroženih ali v propadanju je okrog 1600 ha (reducirano na površino) sestojev, ki zahtevajo postopno ali takojšnjo sanacijo. Prioritetno je potrebno sanirati okrog 900 ha gozdov, kar bo imelo za posledico:

— trenutno povečanje etata iglavcev in zmanjšanja etata zara-

di uravnoveženja zalog v območju; — predčasna povečana dinamika obnove sestojev bo vplivala na zmanjšanje zalog, prirastka in etata, kar bo vplivalo v bližnji prihodnosti na normalno oskrbo porabnikov lesa s sortimenti iglavcev;

— povečal se bo obseg gozdnogojitvenih del, ki bo vplival na povečanje sredstev za vlaganje v gozdove;

— zaradi sušenja jelke se bo povečal delež slučajnih pripadkov, kakovost sortimentov bo slabša in povečali se bodo stroški pridobivanja lesa;

— okrnjene bodo posredne funkcije gozdov;

— povečali se bodo stroški varstva gozdov;

— lesa iglavcev za predelavo bo manj, bo pa dražji.

In kaj lahko z ozirom na ugotovljeno stanje naredimo v delovni organizaciji? Predvsem moramo preveriti cilje gospodarjenja z gozdovi v območju in opredeliti naloge za sanacijo ogroženih sestojev v dolgoročnem programu razvoja. V letnih programih gojitvenih vlaganj moramo prioritarno načrtovati obnovo sestojev v propadanju, kar že izvajamo. Nujno bi morali preveriti tehnologijo sečnje, spravila in gradnje gozdnih cest in vlak ter odpraviti negativne vplive na razvoj gozdov. Izboljšati kaže načrtovanje in izvedbo pri vseh delih v gozdni proizvodnji in več pozornosti nameniti preventivnim ukrepom varstva gozdov pred najrazličnejšimi škodljivci gozdnega drevja.

Za preprečevanje škod v gozdovih zaradi onesnaženega zraka potrebujemo gozdarji pomoč širše družbene skupnosti, saj so vzroki za umiranje gozdov v glavnem izven našega neposrednega vpliva. Zato od družbenopolitičnih skupnosti v našem območju pričakujemo, da bodo načrtovale tak razvoj, ki ne bo vplival na povečanje onesnaževanja zraka, da bodo pripravile programe zmanjševanja onesnaženosti zraka v skladu s sklepi skupščine SR Slovenije, da bodo pripravile katalist onesnaževalcev zraka v območju in zagotovile redno spremljanje onesnaženosti in da bodo zagotovile poostren nadzor izva-

Zanimiva arhitektura stare kmečke hiše v Podturnu pri Hmeljniku. (Foto: Mirko Bajt)

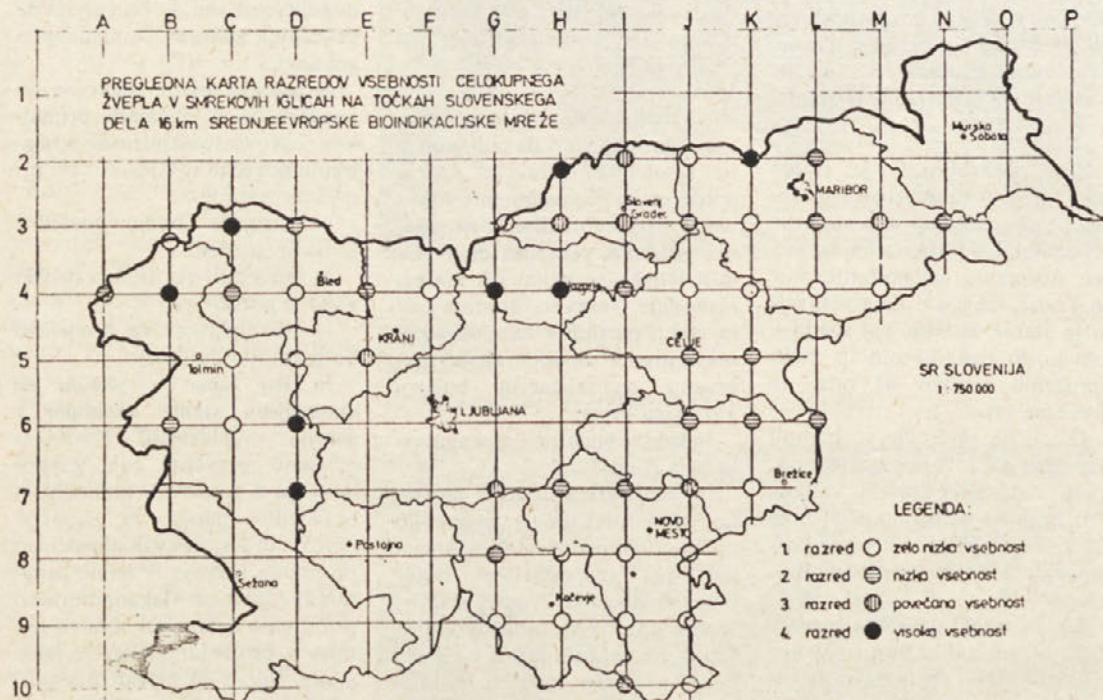
janja zakonskih predpisov, ki kompleksno urejajo to področje.

Gozdovi v novomeškem gozdnogospodarskem območju spadajo trenutno med manj ogrožene gozdove v Sloveniji. Okrog 90 odst. je neogroženih ali malo ogroženih in bi bilo z njimi možno normalno gospodariti, če bi zmanjšali stopnjo onesnaženosti zraka. Pred širšo družbeno skupnostjo, predvsem pred sedanjo generacijo, so zahtevne in odgovorne naloge. Od našega umnega početja je odvisno, ali bomo ohranili gozdove z vsemi njihovimi funkcijami in si s tem zagotovili zdravo okolje, oz. pitno vodo, delo, hrano, socialno varnost, srečo in zadovoljstvo. Če umiranja gozdov ne bomo preprečili, bomo morali imeti veliko, zelo veliko srečo, da bomo sploh preživel.

STANE ŽUNIČ, dipl. inž.

STOPNJA OGROŽENOSTI DREVES V GOZDOVIH NOVOMEŠKEGA GOZDNOGOSPODARSKEGA OBMOČJA PO ŠTEVILU IN DELEŽIH (%)

	neogroženi malo ogroženi				ogroženi zelo ogroženi v propadanju			
	število	delež (%)	število	delež (%)	število	delež (%)	število	delež (%)
smreka	73	6,6	198	26,0	40	50,0	21	29,2
	21,8		59,1		11,9		6,3	0,9
jelka	44	4,0	56	7,4	33	41,3	41	56,9
	19,1		24,3		14,3		17,8	24,3
rdeči bor			8	1,1	1	1,2		2
			72,7		9,1			18,2
ostali iglavci	18	1,6						
	100,0							18
bukev	579	52,1	317	41,7	1	1,2	1	1,4
	64,4		35,3		0,1		0,1	0,1
hrast, kostanj	197	17,7	51	6,7	1	1,2	8	11,1
	76,7		19,8		0,4		3,1	
plemeniti listavci	63	5,7	46	6,0				
	57,8		42,2					109
ostali trdi listavci	112	10,1	52	6,8				
	68,3		31,7					164
ostali listavci	26	2,3	33	4,3	4	5,0	1	1,4
	40,6		51,6		6,3		1,6	64
VSOTA	1112	100,0	761	100,0	80	100,0	72	100,0
	53,3		36,5		3,8		3,4	62
								3,0
								100,0
								2087
								100,0

IUFRO

Kongres mednarodne zveze gozdarskih raziskovalnih organizacij

Kongresi te svetovne gozdarske zveze so vsakih pet let, prejšnji je bil v Kjotu na Japonskem, letošnji bo od 8. do 13. septembra v Ljubljani. Iz 100 držav vsega sveta bo na kongresu sodelovalo 1500 vodilnih gozdarskih strokovnjakov in okrog 500 iz Jugoslavije.

Zaradi krize, ki jo preživljajo gozdovi, bo zanimanje svetovne javnosti še večje, kot je bilo za kongrese doslej. Kongres bo

človeštvo s pričevanjem znanstvenikov opozoril, da si z uničevanjem gozdov koplje lastni grob. Razmere v gozdovih na Zemlji so take, da je plat zvona komaj še pravočasna. Napoved, kaj bo z njimi, če jih bo še naprej uničeval onesnažen zrak, če bo še naprej trajalo brezobzirno strojno izkoriščanje, če jih bomo krčili tam, kjer se le pod gozdom lahko ohrani tanka plast rodovitne zemlje, je grozljiva. Usoda človeštva, ki z

gozdom živi, ne more biti nič boljša.

Na sporedu bo 350 predavanj gozdarskih strokovnjakov z vsega sveta in lepega števila Jugoslovancev, ki bodo govorili o vseh področjih gozdarstva in o vplivu gozdov na človekovo okolje in življenje. Na kongresu bodo s svojimi referati dobro zastopani tudi Slovenci, med njimi Mlinšek, Šolar, Anko, Hočevnar (meteorolog) Adamič, Čop, Kotar, Horvat-Maroltova, Mrva, Lipoglavšek in Torelli.

Po posvetovalnem delu kongresa, ki bo v Cankarjevem domu in na strojni fakulteti v Ljubljani, bo za udeležence prirejenih 20 različnih strokovnih ekskurzij po Sloveniji in vsej Jugoslaviji, trajale bodo od 4 do 7 dni, vsaka pa ima načrtano pot, ustrezno glede na določeno strokovno področje.

Od dvajsetih ekskurzij omenjamo le dve, po programu 9. in 11. septembra, ki potekata tudi prek našega območja. Ekskurzija na temo gospodarjenja z gozdovi v drobnolastniški strukturi se začne v Ljubljani in teče prek Lašče, Črnomlja, Novega mesta, Otočca, Celja, Slovenskih konjic, Radencev in Varaždina do Zagreba. Za primerno predstavitev sestojev in strokovnih vprašanj, ki nastajajo pri gospodarjenju z drobno razparceliranimi gozdovi, bodo poskrbeli gozdarji Žunič, Vidervol, Tessari, Butala, Štubler in Strmec. Glede na udeležbo priznanih vrhunskih gozdarskih strokovnjakov njihova naloga prav gotovo ni lahka.

O intenzivnem gospodarjenju v bukovih gozdovih in trendih redčenja v listnatih gozdovih se bodo seznanili udeleženci, katerih pot bo potekala iz Ljubljane v Idrijo, Postojno, Stražo, Delnice in Opatijo. Objekte in poročila na našem območju so pripravili Žunič, Piškur, Turk in drugi.

V znamenju IUFRO kongresa je bil pripravljen na GG Novo mesto seminar o premeni poslabšanih gozdov (inž. Žunič), dolenski gozdarji pa so označili tudi svoj del odcepa evropske pešpoti (od Soče do Sotle), od izvira Krke prek Soteske, D. Toplice, Uršnih sel, Vahte, Gospodične in Kobil do Pteterij.

Pred kongresom bodo vsa gozdna gospodarstva v Sloveniji izdala publikacije s predstavitvijo svojega območja, izšlo pa bo tudi več del, ki jih bodo prispevali strokovnjaki iz operative o nekaterih značilnostih posameznih območij.

Priprava svetovnega kongresa je zahtevala ogromno dela, ki je

potekalo nekaj let, in brezhibno organizacijo. Gotovo pa je najtežje breme ležalo na plečih sedanjemu predsedniku IUFRO, prof. dr. Dušanu Mlinšku.

Ogromnega pomena, ki ga ima kongres za gozdarsko stroko pa tudi za Slovenijo in Jugoslavijo, pa se prav gotovo ne zavedamo

samo gozdarji, temveč vsi ljudje, ki so zaskrbljeni za bodočnost gozdov in našo prihodnost.

Neprecenljiva bo korist, če bo kongres pospešil prizadevanja za prekinitev procesov, ki povzročajo izginjanje gozdov. S tem bo podaljšano in izboljšano življenje človeštva.

Preprečimo uničevanje lip

Predlog za izdajo odloka o omejitvi nabiranja lipovega cvetja.

V gozdovih gozdnogospodarskega območja, v katerem gospodarji delovna organizacija Gozdno Gospodarstvo Novo mesto, se pojavljata dve vrsti lip, in sicer: malolistna lipa ali lipovec (*Tilia cordata*) in velikolistna lipa (*Tilia platyphyllos*). V sestojih se pojavljata posamično in skupinsko, na globolih in svežih tleh, predvsem na rastiščih hrasta — gabra in rastiščih bukve. Ocenjujemo, da je delež lip v odnosu do ostalih drevesnih vrst okoli 1 odst. Izven gozda se pojavljata predvsem na opuščeni kmetijskih zemljiščih in pašnikih, na opuščeni košeni-

cah (Rog, Črmošnjice, Mirna gora) pa tudi kot okrasno drevo v parkih in v bližini domačij.

Gospodarska vrednost drevesne vrste je predvsem v lahkem lesu, meliorativnih značilnostih odpadlega listja, zdravilnih svojstvih lipovega cvetja in pomembnosti za čebelarstvo. S svojim videzom, cvetom in koristnimi vplivi je tudi pomemben člen v oblikovanju krajine. Za stare Slovence je pomenilo sveto drevo, v sedanjem času pa lipov list simbolizira narodno pripadnost.

Vse pogostejše nabiranje lipovega cvetja na neprimeren način

(kleščenje in lomljenje vej, ali celo podiranje dreves) ogroža funkcije, ki jih ta drevesna vrsta ima. Strokovnjaki Gozdnega gospodarstva Novo mesto ocenjujejo, da je vsako leto poškodovanih 20 do 30 odst. vseh osebkov. To pa je nenadomestljiva gospodarska škoda, saj pri takem izkoriščanju drevesne vrste ni zagotovljeno niti osnovno obnavljanje lip, bistveno so zmanjšane možnosti za čebelarstvo in neprimerno zmanjšane ostale koristi lip. Najpomembnejše pa je, da takšen način izkoriščanja lip izpričuje nizko kulturno raven v odnosu do narave in kulturne dediščine. Neprimeren način nabiranja lip pospešuje tudi odkupne cene lip, ki so dokaj vabljive.

S predlaganim odlokom želimo doseči omejitev nabiranja lip, ki

bo omogočilo nadaljnje obnavljanje drevesne vrste in ostale gospodarske koristi, hkrati pa vzgojno vplivati na nabiralce pri pridobivanju postranskih gozdnih proizvodov.

Pripravila:
STANE ŽUNIČ, dipl. inž.
JOŽE KOVAČIČ

Poročilo o poslovanju Gozdnega gospodarstva Novo mesto v obdobju od 1. 1. do 30. 6. 1986

V prvem polletju 1986 se je pri poslovnih rezultatih Gozdnega gospodarstva Novo mesto še vedno poznalo zmanjšanje proizvođne v 1. trimesečju zaradi neugodnega vremena pozimi, kar nismo uspeli nadoknaditi v 2. trimesečju. V družbenih gozdovih smo posekali 75.360 m³ lesa, kar pomeni 3-odstotno povečanje, v zasebnih pa smo pridobili 33.924 m³ lesa, kar je za 21 odst. manj kot v enakem lanskem obdobju, tako da je skupna proizvođnja znašala 109.284 m³, kar je za 6 odst. manj kot v enakem obdobju lani.

Iz družbenih gozdov smo prodali 61.240 m³ lesa ali 6 odst. manj, iz zasebnih pa 31.800 m³ lesa ali 11 odst. manj kot lansko leto. Skupna prodaja je znašala 93.040 m³ lesa ali za 8 odst. manj kot v enakem lanskem obdobju.

Tudi prodajne cene so bile znatno pod ravni inflacije, ki je bila v obdobju enega leta okrog 90 odst., rast naših cen pa je bila 75-odstotna. To pomeni, da so se razmere na trgu za našo delovno organizacijo v primerjavi z lanskim letom poslabšale, predvsem zaradi težav, ki jih ima pri poslovanju lesna industrija, ki je imela v tem času precejšnje izgube.

Zaradi takih tržnih razmer smo dosegli skromnejše finančne izide v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta.

Celotni prihodek je dosežen v višini 2.971 milijonov din ali za 68 odst. več kot v enakem obdobju lani. Materialni stroški znašajo 1.512 milijonov din in so višji za 100 odst. Na tak porast materialnih stroškov vpliva tudi knjiženje biološke amortizacije. Biološko

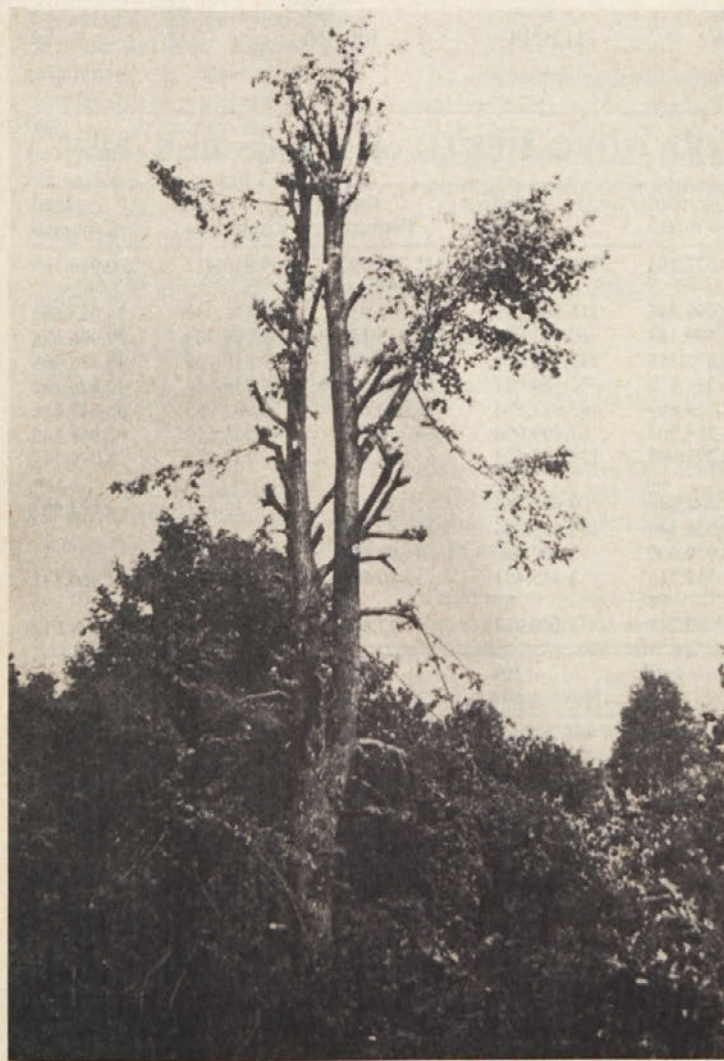
amortizacijo knjižimo letos pri zasebnem sektorju v breme materialnih stroškov, v družbenem sektorju pa v breme amortizacije, medtem ko smo lani vso biološko amortizacijo knjižili v breme stroškov amortizacije. Zato ti podatki niso primerljivi. Da bi zagotovili primerljivost podatkov, smo popravili lanske podatke pri materialnih stroških in pri amortizaciji. Na podlagi tako popravljenih podatkov znašajo materialni stroški za lansko leto 819 milijonov din in lanska amortizacija 140 milijonov din. Indeks materialnih stroškov znaša 185, indeks amortizacije pa 202. To seveda ne vpliva na višino in porast dohodka, ki je bil dosežen v višini 1.175 milijonov din ali za 44 odst. več kot lansko leto. Za obveznosti iz dohodka smo namenili 333 milijonov din ali za 87 odst. več. Čisti dohodek je dosežen v višini 842 milijonov din (večji za 32 odst.)

Za osebne dohodke smo namenili 575 milijonov din (133 odst. več). Tak porast osebnih dohodkov je posledica postopnega usklajevanja vrednosti točke z inflacijo.

Povprečni neto osebni dohodki znašajo 100.540 din in so večji za 121 odst., ali pa za 47 odst. večji glede na celo lansko leto. Za sklade nam je ostalo 267 milijonov din ali za 31 odst. manj kot lansko leto.

V drugem polletju pričakujemo boljši finančni uspeh, saj bomo nadomestili zaostanek v sečnji in prodaji iz prvega trimesečja.

MILAN DRAGIŠIČ, dipl. oec.

Bomo z odlokom preprečili tako barbarstvo? (Foto: Janez Penca)

OBRAČUN GOSPODARJENJA V PRVEM POLLETJU 1986

Primerjava s podatki Službe družbenega knjigovodstva

	Gozdno gospodarstvo Novo mesto			podatki SDK za regijo (občine Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Trebnje)			delež gg
	I. poll. 85	I. poll. 86	86% 85	I. poll. 85	I. poll. 86	86% 85	v regiji %
v milijonih din							
celotni prihodek	1.773	2.971	168	112.542	231.688	206	1,28
porabljena sredstva	756	1.512	200	92.347	182.125	197	0,83
amortizacija	203	283	139	4.038	7.243	179	3,91
dohodek	814	1.175	144	20.314	49.752	244	2,36
čisti dohodek	636	842	132	14.656	33.613	229	2,50
za osebne dohodke	247	575	233	10.137	24.752	244	2,32
za poslovni sklad	328	184	56	3.687	5.877	159	3,13
poprečno štev. zaposlenih	756	747	99	33.457	34.077	102	2,14
čisti OD na delavca na mesec v din	45.526	100.540	221	36.720	85.780	233	117%

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

v obdobju od 1. 1. do 30. 6.86 v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta in planom za 1986

zap. št.	elementi	doseženo od 1.1.85—30.6.85	plan 1986	doseženo od 1.1.86—30.6.86	indeks dos. 86/85	86/plan
1.	celotni prihodek	1.773.149.412	6.309.551.000	2.971.190.419	168	47
2.	materialni stroški	756.234.355	2.884.201.000	1.512.481.606	200	52
3.	amortizacija	203.381.543	776.742.000	283.152.000	139	36
4.	dohodek (1-2-3)	813.533.512	2.648.608.000	1.175.556.813	144	44
5.	obveznosti iz dohodka	177.984.688	658.868.000	333.334.643	187	50
6.	čisti dohodek (4-5)	635.548.824	1.989.740.000	842.222.170	132	42
7.	za osebne dohodke	247.191.232	1.309.744.900	575.403.534	233	44
8.	za sklade (6-7 ali 10 11 12 13)	388.357.591	679.995.100	266.818.635	69	39
9.	izguba	—	—	—	—	—
10.	za poslovni sklad	328.496.919	366.649.440	184.444.362	56	50
	za rezervni sklad	30.426.903	98.612.560	32.767.246	108	33
13.	za skl. skup. por. - prost. del	17.699.239	124.365.700	23.758.301	134	19
14.	za skl. skup. por. - stan. del	11.734.529	90.367.400	25.848.725	220	29
14.	povprečno število zaposlenih	756	—	747	99	—
15.	povprečni neto OD	45.526	112.214	100.540	221	89
16.	izpl. sred. skup. por. — prosti del —	—	—	—	—	—

POSLOVNI USPEH GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO od 1. 1. do 30. 6. 1986

zap. št.	elementi	skupaj GG	tozd Novo mesto	tozd Straža	tozd Podturn	tozd Črmošnjice	tozd Črnomelj
1.	celotni prihodek	2.971.190.419	300.572.103	426.857.272	341.754.092	209.810.412	200.926.169
2.	materialni str. biol. am. ZS	1.512.481.606	140.099.346	116.768.658	100.435.939	101.779.939	74.053.622
3.	amortizac. bio. am. DS	283.152.000	39.599.168	60.981.939	57.915.167	38.219.703	29.996.638
4.	dohodek (1-2-3)	1.175.556.813	120.873.589	249.106.675	183.402.915	69.810.769	96.875.908
5.	obveznosti iz doh.	333.334.643	38.314.982	55.184.011	54.772.373	19.716.814	30.828.282
6.	čisti dohodek (4-5)	842.222.170	82.558.607	193.922.664	128.630.612	50.093.955	66.047.626
7.	za osebne dohodke	575.403.534	68.264.704	67.499.090	64.770.775	49.955.619	62.968.445
8.	za sklade (skupaj)	266.818.635	14.293.903	126.423.574	63.859.837	138.336	3.079.181
9.	izguba	—	—	—	—	—	—
10.	za rezerv. skl.	32.767.246	4.834.944	9.964.267	7.336.119	18.622	122.483
11.	za poslov. skl.	184.444.362	2.026.444	109.453.856	49.462.812	—	—
12.	za skl. sk. por. - pr. d.	23.758.301	3.920.000	3.560.000	3.680.000	—	—
13.	za skl. sk. por. - stan. d.	25.848.725	3.512.515	3.445.451	3.380.897	119.714	2.956.698
14.	povpreč. št. zaposl.	747	98	89	92	68	90
15.	povprečni neto OD	100.540	93.748	100.914	97.946	104.534	94.612

zap. št.	elementi	tozd trans. in gr.	tozd vrt. in h.	tok Novo mesto	tok Črnomelj	tok Trebnje	dsss
1.	celotni prihodek	314.410.552	75.337.237	468.245.121	312.786.448	192.534.419	127.956.592
2.	mater. str. biol. am. ZS	165.572.543	33.271.589	376.003.130	243.885.504	123.447.578	37.163.755
3.	amortiz. biol. am. DS	37.457.522	1.725.522	2.788.588	3.611.831	6.113.494	4.742.428
4.	dohodek (1-2-3)	111.380.487	40.340.125	89.453.403	65.289.112	62.973.347	86.050.408
5.	obveznosti iz doh.	39.119.991	9.941.760	26.238.940	19.762.614	19.876.927	19.577.949
6.	čisti doh. (4-5)	72.260.496	30.398.365	63.214.463	45.526.498	43.096.420	66.472.459
7.	za osebne dohodke	68.740.759	21.887.917	50.560.775	35.767.266	26.922.520	58.065.664
8.	za sklade (skupaj)	3.519.737	8.510.448	12.653.688	9.759.232	16.173.900	8.406.795
9.	izguba	—	—	—	—	—	—
10.	za rezervni sklad	168.570	1.613.605	3.578.136	2.611.565	2.518.934	—
11.	za poslov. skl.	—	4.564.475	4.225.211	3.614.556	11.096.997	—
12.	za skl. skup. - pr. d.	—	1.320.000	2.400.000	1.920.000	1.400.000	5.558.301
13.	za skl. skup. por. - st. d.	3.351.167	1.012.368	2.450.341	1.613.111	1.157.969	2.848.494
14.	povpreč. št. zaposl.	74	33	60	48	35	60
15.	povpreč. neto OD	108.960	85.885	103.622	90.895	99.278	122.219

Novice iz Podturna

Zaradi predčasne invalidske upokojitve je 30. junija 1986 prenehalo delovno razmerje delavcu v gojenju gozdov Stipu Grigiču (roj. 1947 leta). Želimo mu več zdravja v domačem kraju.

10. julija 1986 je bila v Lukovem domu seja podpisnikov sporazuma o zaščiti in vzdrževanju spomenikov NOB v Rogu. Poskušali smo poročilo o delu odbora in zaključni račun za leto 1985 in zvedeli, da se pripravlja predlog zakona o proglastitvi narodnega parka »Kočevski Rog«. Zaradi počitniškega datuma udeležba ni bila tako številna kot običajno.

Redni zdravstveni pregled naše drevsnice je 17. julija opravila inšpektorica Stana Hočevarjeva.

Republiški gozdarski inšpektor inž. Janez Ahačič in občinski gozdarski inšpektor inž. Jože Kruljaca 23. julija obiskala naš tozd. Najprej smo se v upravi pogovorili o evidenci slučajne sečnje, nato pa odšli na teren. Republiškega inšpektorja je zlasti zanimala problematika podelave žledoloma, saj predvidevamo, da bo posekanih kar 15.000 m³ iglavcev. Najprej smo mu pokazali sečišče v oddelku 102, kjer je zaradi težav pri spravlilu ostalo še nekaj izde-

lane, neobeljene hlobovine iglavcev. Dogovorili smo se, da bomo ta, deloma od lubadarja že napadeni les takoj poškropili s ksilolinom, kar smo storili že naslednji dan. V odd. 3 smo videli sečišče po končanem spravlilu od žleda polomljenega lesa. V odd. 1. pa 256 m³ izdelane obeljene hlobovine, ki čaka še na spravlilo. Da so najhuje prizadeti nasadi, je inšpektorja prepričal ogled vrtač v odd. 121 na Komolcu. Tu nas čaka še obilo dela, ker gre za sečnjo in spravlilo drobnega lesa. Mimogrede smo si ogledali še pripravo tal za letošnje pogozdovanje v odd. 6 in 5. O ogledu je bil narejen zapisnik.

31. julija je zaradi invalidske upokojitve prenehalo delovno razmerje delovodji Francu Murnu (roj. 1933) z Verduna. Murn je pričel delati v gozdarstvu kot sekač in spada v generacijo tistih delavcev, ki so prišli k našemu podjetju od kmetijske zadruga ob reorganizaciji gozdarske službe jeseni leta 1963. Želimo mu za naprej bolj trdnega zdravja in še mnogo upokojskih let.

S 1. avgustom je pričel pri nas s pripravniškim stažem gozdarski tehnik Janez Božič iz Novega mesta (roj. 1968). Za mentorja mu je bil določen inž. Peter Dular. SLAVKO KLANČIČAR, dipl. inž.

kažejo ostanki suhega zidu, to je zloženega kamena brez dodatka malte.

Vodja odkopavanja je povedal, da gre za srednje veliko naselje, v katerem so živeli ljudje okoli 500 let. To so ugotovili že prej po vsebini grobov. Zid je zelo dobro ohranjen. Izkopani profil bodo podaljšali v notranjost kroga in upajo, da bodo našli tudi kakšne ostanke temeljev nekdanjih hiš. Prav gotovo pa ne bodo našli zakladov v obliki starega denarja,

saj je bilo takrat še naravno gospodarstvo in kovanega denarja niso poznali. V posebne vrečke zbirajo ostanke lončenih posod.

Na vrhu hriba, prav sredi kroga, ki ga tvori obzidje, je podzemna jama. Vhod vanjo zapira zarušena skala. Jamarji obljublajo, da bodo vhod razširili, turistično društvo in zdravilišče pa nameravata pot do izkopanin opremiti z napisnimi tablami in kažipoti. SLAVKO KLANČIČAR, dipl. inž.

Tonetu Tessariju v slovo

Nepričakovano nas je sredi dela zapustil dolgoletni sodelavec, delovodja v revirju Črmošnjice, Tone Tessari. Globoko nas je presunila vest, da je tovariša Toneta doletela nesreča, vendar smo delavci temeljne organizacije ter vsi, ki so ga poznali, upali, da bo okreval in se spet vrnil med prijatelje, ki smo ga vedno spoštovali in cenili kot dobrega tovariša in sodelavca.

Težko se je sprizajzniti s kruto rešnico, da je njegova življenjska pot končana in da smo se od njega za vedno poslovili v nedeljo, 17. avgusta 1986.

Tone se je rodil 11. januarja 1934. leta v Sredgori na robu roških gozdov. Izhajal je iz delavske družine in že kot mlad fant pričel z delom v gozdu, v bližini svojega doma v Sredgori. Že pri 14 letih se je zaposlil, leta 1948 pri državni upravi v Črnomlju, nato pri gozdnemu obratu Črnomelj in končno prišel 1. avgusta 1964 v gozdni obrat Črmošnjice, kjer je opravljal različna dela. Pri delu si je nabiral izkušnje in s tečaji in seminarji dopolnjeval svoje znanje. Revir Črmošnjice, kjer je delal dolgo vrsto let, je poznal do potankosti, posebno pa Drvodelnik, kjer se že kažejo sadovi njegovega dela.

Pri opravljanju svojih dolžnosti je bil marljiv, skromen in vzor svojim sodelavcem. Kot delovodja je nalezl večkrat na razna vprašanja in težave, vendar jih je skupaj s sodelavci uspešno reševal. Vedno je bil nasmejan in dobre volje, zaradi česar smo ga vsi sodelavci še posebej cenili. Ob svojem poklicnem delu je vsa leta deloval v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih temeljne in delovne organizacije.

Gozdarji temeljne organizacije čutimo ob njegovem odhodu veliko vrzel. Pogrešali ga bodo tudi gozdovi Drvodelnika, v katerih je skorajda še čutili odmev njegovega koraka. Spomini nanj nam bodo ohranili negovani sestoji v Drvodelniku, nasadi iglavcev in mnogi gojitveni ukrepi in zavesti, da je vedno želel, da bi bil svet pošten, delaven in dober.

Pot Toneta Tessarija je končana. Zaključil jo je častno, nenadno in prehitro, toda svoje delo je dobro opravil, in ohranili ga bomo v naših srcih kot dobrega, prizadevnega člana naše delovne organizacije. Zahvaljujemo se mu za ves trud, ki ga je prispeval za naš boljši jutri.

Naj mu bo lahka belokranjska zemlja, gozdovi Drvodelnika pa naj mu šumijo v večni spomin. Vsem njegovim dragim izrekamo iskreno sožalje.

JANEZ ŠEBENIK

Kaj skriva gozd

Da je na hribu Tabor ali Cvinger, kot mu tudi pravijo, takoj nad Meniško vasjo, nekoč bilo naselje staroselcev iz halštatske dobe, je že dolgo znano. Vsak, ki je kdaj hodil tod, je postal pozoren na nekakšen precej dolg okop pravilne krožne oblike. Gre za nekdanje v zemlji skrite ostanke obzidja, ki ga porašča gozd. Zgodovina tega naselja in ljudi pa je še precej zavita v skrivnost. Prva se je odkopavanja in raziskovanja lotila amaterska arheologinja grofica Meklenburška leta 1905 in 1906. Toda bolj kot obzidje so jo zanimali številni grobovi, oziroma njihova vsebina. Ker je bila v sorodu z nemškim cesarjem Viljemom, ji ni bilo težko pri avstrijskih oblasteh dobiti dovoljenja za to. Našla je precej osebnih predmetov, ki so jih nekdanji prebivalci, Kelti, pri-

lagali umrlim v grob. Cela zbirka je bila potem leta 1935 prodana v Ameriko. V naših muzejih je ostalo le malo.

Popolnoma zgrešeno je povezovanje imena Meniška vas z menihi in samostanom, ki naj bi stal nekoč na Taboru. Tega tam seveda ni bilo, saj izvirajo ruševine naselja za zidom iz železne dobe pred več kot 2000 leti. Meniško vas pa so zgradili podložniki nekega samostana precej kasneje.

Sredi avgusta je pričel zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta spet z izkopavanjem. Obiskal sem arheologa Boruta Križa in njegove fante, ki pomagajo pri delu. Na zahodni strani so se v širini približno 3 metrov, na mestu, kjer ni drevja, lotili odkrivanja obzidja. Čeprav je delo zamudno, se že

Ne obsekavaj drevja,
ne teptaj mladih
nasadov, ne poskoduji
skorje dreves

Videli smo gozdove v Južni Nemčiji in vzhodni Franciji

Torej smo končno enkrat vendarle na naših ekskurzijah prenočevali v centru mesta, pa čeprav v močno zdelanem starem hotelu. Prvzaprav v dveh, kajti hotel »Le Paris« je bil za vse nas očitno premajhen. Po namestitvi nas je čakala prava francoska večerja — z mnogimi presledki je trajala kar dve uri, na koncu pa je bil še, v Franciji obvezen, pladenj s siri. Pri teh, v glavnem nam neznanih, smo bili Dolenjci sicer bolj previdni, tem bolj pa se je izkazala naša ljubezen do dobre kapljice, in po približno dveh urah so hotelske zaloge pošle.

Naslednje jutro nas je ob osmih pri avtobusu že čakal naš strokovni spremljevalec dr. Phillipe Lacroix. Z njim sta bila tudi njegova soproga in sin kot prevajalca iz francoščine v nemščino. Iz nemščine pa nam je, kot vedno, prevajala naša vodnica, dr. Maroltova. Torej dokaj zapleteno sporazumevanje, ki pa je kljub temu odlično delovalo.

Med vožnjo skozi Arbois in Chilly proti državnemu gozdu Moidons smo izvedeli marsikaj o pokrajini Franche — Comté ter o njenih gozdovih in gozdarstvu.

Gozdarstvo v pokrajini Franche — Comté

Pokrajina Franche — Comté, ki obsega štiri departmaje in je po površini le za petino manjša od Slovenije, je najbolj gozdnata v Franciji. Gozdovi pokrivajo 42 odst. površine, medtem ko v celi Franciji le 25 odst. Prepletanje gozdov s predvsem kmetijskimi površinami tvori značilno in zelo slikovito pokrajino, še posebej na področju Jure, katerega smo obiskali tudi mi.

Francozi tudi radi poudarijo, da so tu gozdovi, ki so med najboljšimi ne le v Franciji, temveč tudi v vsej Evropi.

Površina gozdov je okrog 680.000 ha, od tega je 40.000 državnih, 350.000 ha v lasti drugih javnih organizacij (občine, javni uradi, delovne organizacije) ter okrog 290.000 zasebnih gozdov.

Zasebni gozdovi so več ali manj prepuščeni zasebni iniciativi, državne gozdove in gozdove drugih javnih organizacij (mi bi rekli SLP-2) pa upravlja Nacionalni gozdarski urad, ki je eden od petindvajsetih v Franciji in ima trojno nalogo: upravljanje in urejanje državnih gozdov, uveljavljanje strokovnih načel v gozdo-

vih drugih organizacij, izpolnjevanje pogodb (največ z občinami) o delu in študijah z vidika varstva, urejanja in razvoja naravnih potencialov.

Urad ima status javne ustanove, kar mu dovoljuje, da pod pokroviteljstvom ministrstva za kmetijstvo in pod kontrolo finančnega ministrstva dokaj svobodno razpolaga z lastnimi sredstvi, ki jih pridobi predvsem: z vsemi prihodki iz državnih gozdov, s tako imenovanimi »stroški nadzora«, ki jih v višini 7,17 in 8,43 odst. od njihovega bruto dohodka od gozdov prispevajo druge organizacije, dopolnjena pa so ta sredstva z državno podporo za pokrivanje stroškov uvajanja strokovnega gospodarjenja v te gozdove, ter s plačilom storitev, storjenih v okviru pogodb.

Velik del obveznosti urada je predpisan z zakonom, posebno pozornost pa posvečajo tudi dogovorjenim nalogam, ki so v tej regiji, kjer gozdovi drugih organizacij prevladujejo, še kako pomembne.

Urad upravlja gozdove na površini 386.000 ha, kar predstavlja skoraj četrtino površine cele regije, oziroma okrog 60 odst. vseh gozdov.

Po lastništvu je razdelitev naslednja: 29 je državnih gozdov (37.500 ha), 2000 je gozdov drugih organizacij (345.000 ha), 3 vojaški gozdovi (1.900 ha) in 13 privatnih gozdov (1.200 ha), ki jih upravlja po pogodbi z lastniki.

Glede na te podatke poudarjajo Francozi predvsem, da je skoraj 90 odst. gozdov v lasti drugih organizacij in le 10% državnih ter da so gozdovi drugih organizacij razdeljeni med 2.000 lastnikov, kar pri povprečni površini 173 ha na enega predstavlja resno oviro za racionalno upravljanje in gospodarjenje.

Ob tem je eden od naših tokovcev na hitro izračunal, da smo mi očitno »boljši gospodarji« od njih, saj nam uspeva gospodariti s kar 17.500 lastniki, od katerih ima vsak le 3 ha gozda. Pa še pritožujemo se ne kaj preveč.

Površina gozdov, s katerimi upravlja urad, se po malem povečuje, povprečno za 380 ha na leto. To povečanje je v glavnem posledica zaraščanja opuščanih pašnikov, pogozdovanj in nakupa gozdov.

Zanimivo je tudi, da gozdovom poleg varovalne in socialne funk-

cije pripisujejo tudi zelo velik gospodarski pomen. V gradivu, ki smo ga dobili, je zapisano, da so »gozdovi s svojo pomembno proizvodnjo lesa nepogrešljivo gonilo regijskega gospodarstva in nenadomestljiv dejavnik pri oživiljanju ruralnega prostora.«

Po dokaj dolgi vožnji skozi res lepo in slikovito pokrajino smo prispeli v državni gozd Moidons, to je gozdni kompleks v velikosti približno ene naše gozdnogospodarske enote (2.800 ha), ki leži na področju Jure. To so srednji gozdovi, ki so bili v preteklosti izkoriščeni predvsem za oskrbo bližnjih rudnikov soli in so precej poslabšani. V zgornjem sloju prevladuje hrast, pogosta je tudi bukev, ki pa so jo v prejšnjih časih pretirano izsekovali.

S premeno teh gozdov so začeli okoli leta 1920, cilj pa so gozdovi iglavcev s primesjo 20 do 30 odst. hrasta in bukve.

Francoški kolegi so nam pokazali, kako premena poteka. V obdobju 18 let izvršijo pet posekov. Najprej sestoj rahlo prerediteljno. Po dveh letih opravijo pripravo sestoja, ko odstranijo okrog 40 odst. zgornjega sloja, pustijo pa predvsem semenjake in polnilni sloj. V tem obdobju pričakujejo pomladitev bukve ter posadijo okrog 2500 sadik iglavcev na hektar. V desetem letu prvič svetlitveno redčijo. Odstranijo 50 odst. semenjakov in polnilnega sloja. V petnajstem letu odstranijo preostale semenjake. V osemnajstem letu opravijo končni posek, s tem da odstranijo vse nadslojno drevje in premena je zaključena. Osnovan je nov gozd jelke in bukve.

Najprej smo si ogledali sestoj, ki je bil rahlo presvetljen, ter potem med vožnjo še vse ostale faze, vse do novo nastalega mladega sestoja. Šele v tej zadnji fazi prično z negovanjem sestoja, predvsem z redčenji.

Ta koncept je od našega precej drugačen, močno se prepletata neposredna in posredna premena, zanemarjena pa so neposredna negovalna dela v najmlajših razvojnih stopnjah, mladju in gošči. Francozi pravijo, da bi bilo to predrago.

Pri naslednjem postanku so nam pokazali, kako obirajo storže na stoječih semenskih drevesih. Za to opravilo imajo zaposlene posebej izurjene in opremljene delavce. Najvažnejši del opreme so lahko sestavljive lestve iz aluminija, s pomočjo katerih delavec pride do krošnje. Pri demonstraciji je možakar neverjetno hitro in spretno splezal prav do vrha okrog 25 m visoke jelke, za kar je porabil le približno deset minut. Na »letečem« sestanku prisotnih članov izvršnega odbora dita smo mu za zanimiv in zelo atraktiven prikaz enoglasno prisodili stekle-

nico pravega pleterskega brinjevca.

Po krajši vožnji smo se ustavili v sušilnici semen listavcev. Ogleдали smo si celoten postopek obdelave semen, od čiščenja do skladiščenja. Z visoko strokovno in zelo skrbno obdelavo dosega pri shranjevanju semen uspehe, ki presegajo marsikatera v svetu veljavna merila. Na tem, pri nas dokaj zanemarjenemu področju, bi se lahko od njih marsikaj naučili.

Po zakuski s siri in odličnim, zelo močnim vinom smo se odpeljali na kosilo v prijeten kraj Anelot en Montagne. Za primerjavo lahko povem, da smo za kosilo, od predjedi pa do sladoleda, sira in vina, odšteli le 60 frankov, ta čas je bilo to približno tri naše tisočake. Ta številka niti za nas ni bila visoka, kaj šele za Francoze. O plačah v Franciji (kjer delavce močno izkoriščajo — to vemo že iz šole) raje ne bi pisal, da mi ne bi kdo očital vznemirjanja javnosti.

Popoldne smo si ogledali še nekatere njihove najlepše in najbolj zanimive sestoje jelke. Vozili smo se po tako imenovani »jelovi cesti«. Obiskali smo tudi njihovo najdebelejše drevo, »predsedniško jelko«, ki po merah le malo zaostaja za našo krajico Roga.

Na koncu smo nam pokazali še zgodovinsko znamenitost, staro rimsko cesto z v živi skalo vtisnjenimi kolesnicami. Tu se je izkazal tudi naš raziskovalni duh. Po podrobnem ogledu je bilo variant o tem, kako in zakaj so te kolesnice nastale, vsaj toliko kot obiskovalcev.

V Besançon smo se vrnili po drugi poti, kot smo prišli, delno je potekala tudi po zelo lepi in divji soteski.

Po večerji smo se razkropili po mestu, preizkušali vrste in cene vina ter piva in se pripravljali na naslednji dan, ko smo imeli v načrtu dve »nakupovalni« uri ter vožnjo do Lugana z ogledom Švice, v glavnem skozi okna našega zelo udobnega avtobusa.

ANDREJ PEČAVAR, dipl. inž.

Četrty in peti dan strokovne ekskurzije dita — potovanje iz Francije preko Švice in Italije v domovino

Strokovni program smo že prve tri dni izčrpali, tako da nas je naslednja dva dni čakala vožnja prek Švice in Italije proti domu. Po dvakratnem prenočevanju v francoskem mestu Besancon nas je četrty dan pot peljala prek švicarske meje. Takoj zjutraj smo izkoristili nekaj prostega časa za bolj podroben ogled Bensacona, tako da smo se okrog 10. ure zbrali pred avtobusom, ter se napotili proti naši naslednji postaji. To naj bi bilo mesto Lugano v Švici. Po dobrih 80 km vožnje smo prestopili švicarsko mejo. Podobno kot ostale tri dni, ko smo prestopali avstrijsko, nemško ter francosko mejo, tudi na švicarski meji nismo imeli nobenih sitnosti. Takoj po prestopu meje smo z zanimanjem opazovali lepo, urejeno in slikovito pokrajino. Švico sestavlja 24 ali 25 kantonov in čeprav je majhna država, jo vseeno ločijo štiri jezikovna področja. Največje področje zavzema nemško govoreči del, prek 60 odst., naslednje po velikosti je francosko jezikovno področje s 30 odst., sledi mu italijansko jezikovno področje s 7 odst. Najmanjšo po številu prebivalstva je retoromansko jezikovno področje, ki zavzema le okrog 1 odst. prebivalstva, ki se zelo zavzema, da bi ohranilo svojo kulturo. Vsa ta štiri jezikovna področja se med sabo ne ločijo samo po kulturi, ampak lahko spremembe opazimo že na zunaj po urejenosti in po napisih, ki se pojavljajo v ustreznih jezikih.

Po kakih 40 km smo prispeli do mesta Losane, ki smo si ga hoteli malo bolj ogledati, vendar zaradi gneče nismo ustavljali avtobusa. Nekajkrat za okrožili in si kar iz avtobusa ogledali lepo urejeno mesto. Vse to so nam lahko potrdili tudi kopalci, ki so se kopalci v reki prav v središču mesta. Nato smo nadaljevali pot proti glavni mestu Švice. Bern je kot lepo zgodovinsko mesto ohranil svojo avtentičnost, pozna se mu, da tu že približno 200 let ni divjala vojna. Lepo urejeni parki, ki zavzemajo precejšnje površine in so značilni za večino švicarskih mest, so nam še polepšali predstavo o zares lepi deželi.

Iz Berna smo krenili proti Lucernu, spotoma smo ustavili, da bi potešili lakoto in žejo in s tem tudi izboljšali utrujeno in zaspano vzdušje.

Že v Lucernu smo se obrnili proti italijanski meji in s tem tudi proti domovini. Pokrajina se je

začela močno spreminjati. Od prejšnjih rodovitnih področij, bogatih po žitu in tudi po živinoreji, smo prešli v slikovite gorske predele, obogatene s številnimi slapovi.

Pot nas je peljala po lepi cesti skozi predore, viadukte, na levi in desni pa so nas premljali vrhovi, višji od 2000 in 3000 m. Najbolj zanimiv je bil predor St. Gotthart, ki je dolg 17 km in je gotovo med največjimi v Evropi. Po naporni vožnji smo proti večeru prispeli v Lugano, kjer smo v hotelu Caplipo prenočili.

Peti dan smo se takoj zjutraj poslovili od mesteca ob čudovitem jezeru, se vkrcali v avtobus ter se odpeljali proti italijanski meji. Po slabih 10 km smo prestopili mejo in se usmerili proti Milanu, od tu pa mimo Bergana, Brescice, Verone, Vincenze, Padove do Benetk. Vso pot po Italiji so nas spremljale prostrane ravnine, posejane s koruzo in pšenico. Da bi si malo oddahnili od dolge vožnje, smo v Benetkah ustavili, vendar smo prišli v času, ko imajo Italijani opoldanski odmor, zato smo nato kmalu vstopili v avtobus in se odpeljali proti Trstu. Kasno popoldne smo na Občinah prestopili že nestrpno pričakovano domačo mejo. Kot se je pozneje pokazalo, so nas tudi cariniki že nestrpno pričakovali, vendar kakšnih večjih nevšečnosti ni bilo, zahvaljujoč posredovanju našega računovodje. Tako smo kmalu krenili proti Senožečam, kjer smo se okrepili z dobro domačo večerjo. Od tu nas je pot vodila mimo Postojne proti Ljubljani, kjer smo se poslovili od naše strokovne vodičke dr. Sonje Horvat-Marolt. V poznih večernih urah smo se srečno pripeljali do Novega mesta.

Uturjeni in željni svoje domače postelje smo se polni različnih vtisov s petdnevnega potovanja po deležah Zahodne Evrope vrnili vsak na svoj dom.

ANDREJ KASTELIC, dipl. inž.

Ekskurzija društva računovodskih in finančnih delavcev

Sredi junija je Društvo računovodskih in finančnih delavcev Novo mesto organiziralo za svoje člane že tradicionalne strokovne ekskurzije. Iz naše organizacije se je udeležilo dveh ekskurzij 21 delavcev.

Po domovini je trajalo potovanje tri dni in je potekalo od Novega mesta preko Hrvaške ter Bosne in Hercegovine do Dubrovnika. Strokovni del je obsegal seznanjanje o delu in organizaciji delovne organizacije »Aluminij« v Mostarju, kjer so nam razkazali tudi svojo proizvodnjo. Udeleženci so bili zelo presenečeni nad redom, disciplino in urejenostjo znotraj in zunaj tovarne, kar je

bilo drugače od splošnega vtisa o mestu Mostar.

Druga polovica prijavljenih iz Gozdnega gospodarstva, to je iz DSSS in tozdov se je odločila za dvodnevno strokovno ekskurzijo v Budimpešto. To potovanje je potekalo od Novega mesta preko Ljubljane in Maribora na mejni prehod Šentilj, do Novega Dunaja, skozi Gradiščansko v Bratislavo in od tam v Budimpešto z ogledom njenih številnih zanimivosti. Strokovni del te ekskurzije je omejen na ogled DO Birostroj v Mariboru, ki proizvaja male računalniške (poslovne) sisteme in skrbi za njihovo vzdrževanje.

J. BAJT

Moj prvi delovni dan

Kako je bilo v službi prvi dan, se ne pozabi nikoli. Prav gotovo je to eden glavnih mejnikov v človekovem življenju, zlasti če gre za prvo zaposlitev. Pravijo, da je prvi vtis najpomembnejši. Zato bi morali vsi tisti, ki sprejemajo mlade ljudi, presneto premisliti, kako bodo to storili, kaj jim bodo povedali ali celo obljubili. Tudi sam se prav dobro spominjam, kako sem prišel na Dolenjsko in kot mlad inženir pričel z delovnim stažem, ki naj bi trajal dolgih 40 let. Kar zgrozil sem se ob misli, da bo moralo tako dolgo trajati, zlasti še, ker nisem bil rosno mlad, saj sem šel že v 30. leta.

V Novem mestu sem se tistega 1. julija 1960 leta pripeljal že ponedeljo pred tem zgrajeni, za tiste čase moderni avto cesti. Službo naj bi nastopil pri gozdarsko-lesni poslovni zvezi. Podjetje je gospodarilo z zasebnimi gozdovi, na istem območju kot današnje GG Novo mesto. Delo je bilo omejeno na odkazovanje drevja za posek, pogozdovanje in manjša gojitvena dela, zlasti pa so odkupovali les. Bili so posredniki med proizvajalci lesnih sotrimentov in lesno industrijo. O vsem tem pa seveda tisti prvi dan nisem imel pojma in sem to izvedel kasneje. V žepu sem imel obvestilo, da sem sprejet in da so pripravljene vrtniti dve štipe, ki sem jo zadnji dve leti prejemal iz druge občine. Pripavljeni so me bili torej odkupiti. Vse to je zame uredil kolega in sošolec s fakultete, inž.

Edo Tavčar, ki je kot domačin dobro poznal razmere.

Sedež podjetja, kjer naj bi začel svojo službeno kariero, je bil v prvem nadstropju sedanega Jakčevega doma. Potrkal sem kar na direktorjeva vrata. Sprejel me je Stane Šmid, ki je za trenutek odložil cigareto in mi krepko stisnil roko. Name je kmalu napravil vtis dobrega in za mladega človeka razumevaločega predstojnika. Zato sem se popolnoma sprostil. Najprej mi je povedal, da sem zelo dobrodošel. Presenetilo pa me je, ko je kmalu od začetka kar odkrito rekel:

»Veste, jaz nisem noben gozdarski strokovnjak, veliko bolj se spoznam na les. Po poklicu sem namreč izučeni mizar. Pa mi ni zaradi tega prav nič nerodno. Seveda sem po končani vojni opravljal čisto drugačne in odgovorne funkcije. V podjetju imam mlade inženirje in izkušene tehnike, pa vsi kar dobro vozimo skupaj.«

Med razgovorom je direktor strasno vlekli cigarete, ki jih je prižigal kar s čikom prejšnje. To je moralo nanesti nekaj škatlic na dan, saj je bil tudi pepelnik poln ogorkov. Sam sem bil takrat še zagrizen nekadilec, pa me je njegovo početje kar streslo.

»Ta pa najbrž ne bo dolgo,« sem si mislil. Potem je direktor poklical k sebi še šefa tehničnega sektorja. Presenečen sem bil, ko je vstopil moj nekdanji sošolec s fakultete,

(Nadaljevanje na 64. strani)

inž. Rudi Pipa. No, povedati moram, da sem se z njim istočasno vpisal jeseni 1950 leta in hodil na predavanja in vaje le prvi semester. Zaradi boleznih sem namreč potem moral študij prekiniti. Tako je inž. Pipa vsaj dve leti prej končal študij. Videti je bilo, da se me ne spominja, kajti spoštljivo me je vikal in se zelo pokroviteljsko obnašal. Ponovil je tudi tiste direktorjeve besede o pomanjkanju strokovnjakov. No, jaz njega ne bi mogel zgrešiti, saj je bil zanimiva in simpatična pojava. Že kot študent je imel lepe, negovane brke, vedno je nosil velik klobuk, po postavi pa je bil med mlajšimi.

Dogovorjeno je bilo, da bom šel za pripravnika za pomočnika sektorskega vodje na eno izmed sektorskih vodstev. Izbiral sem lahko med Črnomljem in Dolenjskimi Toplicami. Odločil sem se za slednje, ker je bilo bližje Ljubljani. Tja bom odšel kar takoj, pospremil pa me bo inž. Pipa. Direktor je še telefoniral po šoferja in razgovor je bil končan.

Meni se je zdelo neumno, da se nekdanji sošolec tako obnaša, pa sem Rudiju takoj na hodniku povedal, kako to, da se me ne spominja. Saj sva se potem še večkrat srečevala na fakulteti. Takoj je priznal, da je res tako. Segel mi je v roke in rekel: »Kar tikajva se, saj bi do tega tudi drugače slej ko prej prišlo.«

Pred stavbo je pravkar pripeljalo terensko vozilo, ki so mu pravili kampanjola. Za volanom je sedel starejši, visok možak.

»Šofer Čuk je že tu,« je vzkliknil Pipa in hitro sva vstopila.

Toda nismo zavili prek kandidskega mostu. Moj spremljevalec je imel še neki opravke na taksaciji in pri građbincih. Zapeljali smo se skozi središče mesta in šofer je ustavil v bližini hotela Metropol. V parku pod sedanjo novo pošto in poleg starega doma JLA je stala nizka lesena stavba, v kateri so bili urejevalci gozdov. Pipa je izginil skozi vrata te barake, midva z voznikom pa sva čakala kar v avtu. Minilo je četrto ure in Čuk je pričel robantiti:

»Kaj le počenja notri toliko časa. Najbrž se vsi samo pogovarjajo, tja v tri dni.« In podobno.

Čez pol ure pa je nenadoma vžgal motor z besedami: »Nič ne bova čakala Pipca. Midva kar greva.«

Prosil in rotil sem ga, naj le še malo počaka ter prepričeval, da prav nič ne ve, zakaj ga ni. Bal sem se zapletov in tega, da bom moral sam v Toplice. Odprl sem vrata vozila in hitro izstopil, da ta presneti šofer ne bi kar odpeljal.

K sreči se je kmalu pojavil težko pričakovani mož. Takoj sta se sporekla. Moj kolega je povedal, da je šofer imel pač nalogo čakati. Čuk pa je trdil, da je le pod direktorjevo komando in da njemu ne bo nihče drug ukazoval.

Pričakoval sem, da bom med vožnjo izvedel kaj več o kraju in svojem bodočem delu. Tako pa sem poslušal le prepiranje. Enkrat sem

hotel kolegu priskočiti na pomoč, pa me je šofer zavrnil.

»Ti pa kar tiho bodi, si šele prišel!«

Bilo mi je prav nerodno. Počasi sta se le pomirila in ko smo prišli v Dolenjske Toplice sta se že čisto normalno pogovarjala. Kot da se ni prav nič zgodilo.

Pred kmetijsko zadrugo, v kateri stavi je gostovalo sektorsko vodstvo, smo ustavili. Po zavutih stopnicah sva odšla v prvo nadstropje. Mimogrede mi je rekel:

»Veš, Čuk je star borec in velik poštenjak. Le glede medsebojnih odnosov ima čudne pojme. Pri direktorju ima močno zaslombo in to pridno izkorišča. A ja, pa še nekaj. Tvoj šef je gozdarski tehnik Bajt, sposoben terenski mož. In boj se ga. Kadar ni treba, vse sliši ali pa ugame. Za take reči ima šesti čut.«

Prostor, v katerem je bilo sektorjevo vodstvo, je bila soba mere tri in pol krat tri in pol metra. Na sredini sta bili dve skupaj dani pisalni mizi, za vrati peč in ob steni omara. In to je bilo vse. Moja lepa predstava o napol leseni, zelenoobarvani gozdni upravi ob robu gozda se je v trenutku podrla.

Pravkar so imeli logarski sestanek in za mizo se je trlo ljudi. Med samimi moškimi sem takoj tudi opazil zelo mlado, bolj svetlolaso dekle, ki je očitno pisala zapisnik.

Inž. Pipa je že med vrati zagrmel:

»Mirko, pripeljal sem vam novega pomočnika.« Nato me je predstavil šefu, rjavolasemu, kratko ostrizenemu možu mojih let, ki se v času do danes ni veliko spremenil, in ostalim. Imen in priimkov si takrat sploh nisem zapomnil, kasneje pa sem ugotovil, da sem vsekakor segel v roke Jožetu Turku, Francu Sajetu, Ludviku Oblaku, Antonu Vlašiču, Štefanu Iskri, Jožetu Zelenku, Jožetu Plutu, Rajku Lavriču ter administratoriki Mileni Čibej.

Bilo je očitno, da do tega trenutka ni nihče vedel, da bodo dobili pomoč v moji osebi.

Ne krici in ne plasi divjadi, ne vznemirjaj mladicev v gnezdih

Sestanek so za trenutek prekiniteli. Pipa je povedal, da mi morajo nekje najti kakšno sobo, nakar se je Bajt obrnil k možaku srednjih let in črnih, dolgih las:

»Tone, ti, ki vse veš, najdi, no, nekje sobo.« Imenovani je kot iz rokava stresel, kje vse oddajajo sobe, toda tudi dodal, da je sedaj sredi turistične sezone težko najti prazno posteljo. Potem pa je odšel na poizvedovanje.

Sestanek je bil pravzaprav že čisto pri kraju. Logarji, ki so prišli tudi iz najbolj oddaljenih krajev Suhe krajine, so poročali, kako je z obžetvami sadik. Iz pripovedovanja sem zaključil, da podjetje za to delo nima stalnih delavcev, ampak to opravijo dinarji, ki dobijo zasluzek izplačan pri kmetijski zadruzi. Ta izstavi račun gozdarsko-lesni poslovni zvezi, naše podjetje pa dobi opravljena dela izplačana iz sredstev gozdnega sklada, to je zbrane gozdne takse. Zapletena zadeva.

Še pred zaključkom se je Tone Vlašič, to je bil namreč on, vrnil. Nalogo je dobro opravil. Od prihodnjega dne dalje mi je našel začasno sobo pri pomočniku strarskega upravitelja, Francu Markoviču. Prvi dan pa bom moral potrpeti v neki prehodni sobi, čisto v bližini. Zaradi prehrane pa se je že dogovoril z direktorjem Kečkešem v zdravilišču.

Takoj sem dobil vtis, da je Vlašič s svojim šefom bolj domač kot drugi. In že mi je prišepnil Pipa: »Veš, oba sta Belokranjca.« Logarji so se počasi razšli. Pipa in Bajt sta se še dogovorila, da bom jutri nadomestil Bajta pri kolovadciji obžetev nekje v bližini.

»Inšpektor okrajne uprave za gozdarstvo, inž. Mikloš Hegediš, in šef gozdarske občinske izpostave za gozdarstvo v Dolenjskih Toplicah, Franc Klobčar, bosta prišla kar na parcelo,« je dodal Bajt. To je povedal z glasom, kot da je vse jasno in samo po sebi razumljivo.

Potem je moj šef pobral z mize vse tiste kupe zapisnikov, dopisov in kaj vem še kaj, ter vse skupaj dal v veliko torbo. Videti je bilo, da je vse pomembne stvari imel spravljene v njej in jih je vedno nosil s seboj. Oblekel se je v usnjene hlače in suknjič, si nataknil rokavice in očala, nadel čelado in povedal, da ima neke nujne opravke na KZ Žužemberk in da ga tudi jutri ne bo.

Vsi trije smo zapustili sobo. Pred hišo je bil parkiran težak motor. Šef je dal tisto torbo na prtljažnik in se elegantno zavihtel na sedež. Kot bi zajahal konjička. Motor in človek sta se zllila v eno celoto. Potem je zahrumel stroj, voznik je napravil polkrog, dodal plin in odbrzl. Gledal sem za njim in si močno želel, da bi tudi jaz kdaj imel kakšen službeni motor. Takoj bi se šel z njim pokazat v Ljubljano kolegom, ki so še ostali v študentskem naselju.

Tudi Pipa se je poslovil. Vrnil sem se v pisarno, ker je Vlašič

obljubil, da pride ob 14. uri pome. Tako sva z dekletom ostala sama. Soseda na oni strani mize je pričela tipkati na pisalni stroj. Nekaj je vztrajno, toda ne preveč hitro pripisovala v posebne obrazce. Večkrat je tudi pobrskala po škatli s kartami, verjetno ureditvenega elaborata. Vsakokrat, ko je zamenjala papir v stroju, sem jo kaj vprašal: Tako sem izvedel, da stanuje v bližnji vasi Podturn in da se v službo vozi s kolesom. Izkazalo se je celo, da je že poročena, da ima hčerko in za moža gozdarja.

Zelo rad bi jo vprašal, kaj je in kakšna bo tista jutrišnja kolovadcija, pa me je bilo sram, ker bi kot inženir to moral najbrž vedeti. Prav skrbelo me je, kako se bom odrezal kar pri dveh inšpektorjih. Ko sem se enkrat malo bolj stegnil čez mizo, sem prebral, da na tistih formularjih piše kolovadcijski zapisnik in da ga sestavljajo skoraj same parcelne številke. To je torej! Pisati bo potrebno tudi zapisnik.

V omari za mojim hrptom ni bilo popolnoma ničesar, razen indeksa gozdnih posestnikov in nekega starega zapisnika sestanka sektorskih vodij. Pričakoval sem, da bom našel kakšne višino mere in druge tehnične pripomočke. Toda vsega tega ni bilo. Le samoupravnih sporazumov takrat še nisem pogrešal.

Pričel sem brati zapisnik. V primerjavi z današnjimi je bil zelo nenavadno sestavljen. Za imenom vsakega razpravljalca je bilo dvojičje in potem v premem govoru napisano besedno, kaj je povedal. Kakor, da bi bral scenarij za kakšno igro. Jasno si lahko videl, kako je kdo koga zabil in kdo drži s kom. Moral si presneto premisliti, kaj si rekel.

Točno ob 14. uri je Vlašič res prišel. Pograbil sem svoj edini kovček in odšel z njim. Moj prvi delovni dan v Dolenjskih Toplicah je bil s tem končan. Dolgo sem se zvečer premetal po zasilem ležišču in urejal vtise. Ne fakulteta res ni vse. Do večine praktičnega znanja se bom moral dokopati kar sam.

SLAVKO KLANČIČAR

DOLENSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto — Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Abgelbert Tesari, žc Izhaja enkrat na mesec v 1100 izvodih. — Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 — Časopisni stavek, filmi in prelom DIC Novo mesto, TOZD Grafika: tisk Tiskarna Novo mesto.